

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Bene Meditandi

Berzetti, Nicola

Coloniae Agrippinae, 1658

Caput II. Quid ipso tempore Applicationis faciendum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56496)

five alios: considerans etiã quo
 sit iturus : quid facturus: cum
 quo collocuturus, &c.

*Quid ipso tempore Applicationis
 faciendum.*

CAPUT SECUNDUM.

*Præsentia Dei, oratio preparatoria,
 & præludia.*

OMnia faciet quæ in praxi
 meditandi, antequã puncta
 ipsa considerentur, facienda dixi-
 mus; tam circã humilem & reve-
 rentialẽ accessum ad Deum, quã
 circa orationem præparatoriam,
 & tria solita præludia adverten-

do,

do, quod si applicandi essent sensus, duobus vel pluribus mysteriis, conveniat, ne multiplicentur præludia, conjungere simul duas vel plures historias diversorum mysteriorum, ut fiat unicum primum præludium : & duæ vel plures constructiones loci, ut fiat unicum secundum, & denique duæ vel plures petitiones, ut fiat unicum tertium, quo sic animus disponatur, pro omnibus mysteriis propositis, quemadmodum decet.

- Exercitatio Sensuum.

Incipiet ab applicatione visus, exercendo illum in aspi-

endis successivè omnibus illis personis, actionibus, rebus, &c. circa quas convenienter naturæ suæ potest operari: deinde applicabit auditum, ad verba & alia sibi propria postea Odoratum, & Gustum, & Tactum, singulos circa sua objecta, percurrendo quantum fieri potest, universa.

Modus exercendi Sensus.

Modus hoc exercitiū perficiendi erit, ut quis sibi proponat, ac si revera illud videret, vel audiret vel odoraret, vel gustaret, vel tangeret, & postea brevem discursum desuper faciat,

elicendo inde fructum aliquem pro seipso ad movendam voluntatem. E. G. applicaturus sensus mysterio incarnationis¹, proponat se videre Patrem Æternum, qui de excelso cœlorum magna attentione, & vultu compassionis pleno respiciat homines, qui in infernum præcipitantur; postquam per imaginationem viderit per intellectum intra se dicet: *Nemo fixis oculis intueri solet rem aliquam, nisi illa delectetur, vel urgeatur; nec compassionem monstrare solet, nisi cor habeat caritativum & flexile itaque Deus tam attentè & vultu tam misericorde homines respiciens, satis ostende se amare homines, illis delectari, ipsorum*

se miseris urgeri tacto hoc an-
cursu voluntas subjunget per
modum Admirationis. Quid ergo
ego facio, qui neque Deum respicio;
neque amo, neque illo delector? estne
possibile, ut dum ille ad Compassio-
nem movetur mea miseria, quam
peccatis commissis promerui ego ipse
hac eadem miseria mea non movear,
nec per poenitentiam atque amorem
eius, qui tantam mei miserrimi ho-
muncionis curam gerit, illa me libe-
rare contendam? deinde ulterius
dilatabit affectū per modū pro-
positi & Resolutionis. Non sic eris
deinceps, non sic, ex hoc momento om-
ne studium ad amandum serio tam
benignum Dominum, ad fugiendam
tanta causam miserie impendam

non ut Deus non amplius me respiciat, verum ut propter aliud motivum respiciat. hinc circa rem unam visam peractis, transibit ad videndam vel audiendam, vel odorandam, vel gustandam vel tangendam aliam, & similiter brevem discursum desuper faciet, & affectum ex iis aliquem qui in prima praxi positi sunt, movebit, ut in exemplo jam adducto videre licet, atque ita successivè procedendo percurreret omnia, quæ sunt sensuum objecta, reflectendo semper ad seipsum, sicut diximus, ut exercitium hoc non solum sit delectabilis occupatio, sed etiam operatio utilis.

Neque opus erit in huiusmodi exercitio magna sollicitudine, ad inveniendas rationes, sive ad motiva voluntati adducenda affectibus excitandis; quia primumque sola repræsentatio objectorum, quibus sensus applicantur, adjuvante brevi discursu qui adjungitur, ad eam movendam sufficiet: præsertim si præcesserit de eadem materia meditatio per modum discursus, facile enim memoria motivorum in illa sibi ab intellectu propositorum flectetur. Si nihilominus voluntas dura permaneret, possent eidem nonnulla &c. motivis in praxi prima adjectis proponi. quo tamen casu advertendum

tendum esset, ut breviter in-
ret, ne exercitium hoc Applica-
tionis sensuum transeat in medi-
tationem per modum discursus.

Obiecta sensuum & primo oculorum. Ne autem desit materia illi, qui in huiusmodi sensuum applicatione sese exercere voluerit, sicuti in altera praxi dictum fuit, in qua re intellectus occupari posset circa personas, verba, & opera, ita dicendum nunc est, ad quid attendere sensus debeant, ut continuo cum fructu occupentur.

Oculus itaque attendere poterit, 1. ad Colorem, sitne albus an niger, an rubeus an lividus, &c. 2. ad lucem, sitne

R 5

magna

magna vel exigua, satis clara, vel
potius aliquantum fusca; im-
pedita nube aliqua, aut re alia,
vel non impedita; num à sole
procedat, vel luna, aut stellis, aut
igne, aut gemma quapiam, &c.
sive naturalis vel supernatura-
lis: continua vel interpolata.
3. ad figuram sit: ne rotunda,
vel triangula, vel quadrata, &c.
plana vel concava, vel convexa.
4. quantitatem, sive magna
vel parva: longa vel brevis, crassa
vel subtilis: lata vel angusta:
æqualis vel inæqualis. 5. ad nu-
merum, sive binarius aut ter-
narius aut quaternarius, &c.
par vel impar major vel mi-
nor, &c. 6. ad motum, sive

sursum

furfum vel deorfum; antrorfum
vel retrorfum : dextrorfum
vel finiftrorfum ; directus vel
curvus, in circulum perfectum,
vel non: velox vel tardus; con-
tinuus vel interruptus ; unius
femper tenoris, aut varius: natu-
ralis aut violentus, aut fuperna-
ralis: 7. ad quietem, fitne tota-
lis, an partialis continua an in-
interrupta; naturalis an violen-
ta; longa an brevis; defide-
rata & quaefita, an cafu obten-
ta. 8. ad diftantiam, fitne ma-
gna vel parva: naturalis vel
artificialis: femper eadem,
vel diverfa. 9. ad fitum, fit-
ne erectæ ftationis, vel cuba-
tionis, vel feffionis, vel genu

flexionis, pronus vel supinus: naturalis, vel non voluntarius vel coactus: conveniens vel disconveniens: commodus vel incommodus. *io.* ad qualitatem rei sitae rudis vel levigata: transparentis vel opaca, liquida vel solida: elegans vel turpis: similis vel dissimilis, &c.

De Auribus.

Auris r. vocem percipit, sitae naturalis vel non, alta vel demissa: vera vel ficta: acuta vel obtusa; ordinaria vel extraordinaria, aspera vel suaviter: clara vel rauca; robusta vel debilis; viri aut feminae, aut

pueri.

pueri, aut bestiae: formata & articulata, vel non 2. suspiria & gemitus, sintne veri an ficti, naturales an coacti, an voluntarii: longi an breves; frequentes vel rari. 3. rillum, sitne voluntarius, an coactus; nimius vel debito minor, vel moderatus; decens vel indecens; profusus vel modestus; tempore suo vel extra tempus: cum aliorum contemptu, vel non, &c. 4. strepitum sitne magnus, vel exiguus; placeatne vel displiceat: sitne gratus, vel non: casualis, naturalis, vel voluntarius, &c. 5. sonum sitne instrumentorum musicorum, aut aliorum; aquarum aut rerum aliarum:

qui causet murmur gratum, vel non magnus aut parvus. 6. numerum, sitne iustus vel non, duorum vel trium, &c. 7. motum sitne hominis, aut bestiae; lentus, aut velox, gratus vel ingratus, ordinarius vel extraordinarius, &c. 8. quietem, sitne longa, vel brevis: pura, vel mixta, delectabilis vel non &c.

De Gustu.

Gustus exerceri potest, circa cibos, iudicando sitne bonus, vel malus; dulcis vel amarus; ingrati planè vel medii saporis; proportionatus palato & sto-

macho,

macho, vel non, conveniens natura, vel disconveniens; conformis complexioni, vel non, &c. 2. potum, sitne gratus palato, vel ingratus; dulcis vel amarus, vel acutus, vel acidus, levis vel crassus, & fumosus, &c. 3. numerum saporum, sintne duo, vel tres vel plures, qui in eadem re inveniuntur, &c. 4. ad Motum, num sapor ab una parte palati, ad alteram transeat, vel potius in una sistat, &c. 5. ad varietatem num in cibis omnibus & potibus idem sit sapor, vel non; num modò hic, modò alius, &c.

De Odoratu.

ODoratus circa odores versatur advertens num boni sint vel mali; suaves, an non: graves an acuti, an medii: sintne plures vel unus: distantes vel propinqui: naturales vel artificiales: crescant an decrescant, &c.

De Tactu.

Tactus corpora attingit, atrenditque in illis, i. ad qualitatem, sintne frigida, vel calida: sicca, vel humida, mollia vel dura: viscosa & facile adherentia, vel lubrica & facile

decidentia, rudia vel glabro li-
quida vel solida: similia vel dis-
similia, &c. 2. ad pondus sint-
ne gravia vel levia, &c. 3. ad
figuram, sintne ovalis vel py-
ramidalis, vel circularis, vel
quadrata: plana vel elevata,
vel depressa: directa vel cur-
va, &c. 4. ad quantitatem,
sintne grandia vel minuta;
crassa vel tenuia: ampla, vel
angusta, longa vel brevia; æ-
qualia vel inæqualia, &c. 5.
ad numerum sintne duo vel
tria, &c. paria vel imparia; 6.
ad motum sintne directus, vel
indirectus: lentus an velox:
sursum vel deorsum, &c. 7.
ad quietem sintne totius corpo-

corporis an alicujus tantum partem, continua vel interrupta, &c. 8. ad distantiam sine magna vel exigua, crescens vel decrescens; 9. ad situm, sine sessionis, vel cubationis, vel erectæ stationis, &c. naturalis vel artificialis commodus vel incommodus, &c.

*Obiecta Metaphorica & Spiritu-
alia.*

HÆc sunt quæ ordinariè observari solent à sensibus in suis objectis materialibus verum cum subinde accidat, ut in mysterio præparatio non sint hujusmodi objecta,

proportionata omnibus sensibus, præsertim pro odoratu, & Gustu; poterit, qui huic exercitio incumbere volet, metaphoricè sibi imaginari certa quadam proportione, se videre, audire, odorari, gustare, & tangere res spirituales ea ratione, qua videntur, audiuntur, odorantur, gustantur, tanguntur res corporales & sensibiles. E. G. applicando sensus Sermoni, quem Christus habuit ad Apostolos & turbas explicans octo beatitudines, imaginabitur se videre verba Salvatoris ex ore eius instar lucidi radij, unico quidem motu directo profluentia, sed tamen ad aures,

res, & corda auditorum multiplicato: audire sonum illum spiritualem, quem ubi pertigerit in eorundem cordibus, ciet; & si durum aliquod fortè invenerit, frangit: odorari eiusdem vocis suavitatem, qui vel ipsas animas auditorum Deo reddit suaveolentes; Gustare dulcedinem verborum illorum, quæ perfectè cibant, ac satiant esurientia circumstantium corda: denique efficacem illum calorem tangere, qui ex fervore divinorum verborum natus non solum calefacit pectora auditorum, sed etiam inflammat.

Observanda in supradicto Exercitio.

ATque hic modus observandus est in Applicatione sensuum, ut bene succedat. non est tamen necessarium, tam rigidè servare assignatum ordinem, ut primò semper visus omnibus visibilibus, & deinde alij successivè suis objectis sive corporalibus sive spiritualibus applicentur. subinde enim melius succedit, si initium fiat ab Auditu, vel Tactu, & aliquando expediet, dum occurrit objectum pluribus sensibus commune, si omnes consequenter illi applicentur, ut intellectus parvum discursum

suum

suum cum maiori fundamento
faciat, veritas magis imprimatur
& confirmetur, & voluntas ma-
gis extimuletur efficaciorque ad
concitandos affectus reddatur.
Plerumque tamen melius succe-
dere consuevit, si ordo seruetur
maxime incipientibus. Prodest
etiam ut quis imaginetur sibi, nō
solum audire, videre, odorari,
gustare, & tangere illa, quæ clarè
expressa habentur in mysterio,
verum etiā ut dictum est in praxi
bene meditandi, ea quæ probabi-
liter accidere potuerunt circa il-
las personas, verba & opera quo-
rum fit mentio in historia, atten-
dendo tamen semper ad deco-
rum rebus omnibus necessariū.

Postrema Colloquia.

ABsoluto exercitio Applicationis sensuum instituet colloquium unum, vel plura pro affectu eo modo, quo institui solent ad finem meditationis advertat tamen plurimum adiuventi allaturum, ut bene & cum sensu aliquo fiant, si vivam aliquam imaginationem conservet ex ijs, in quibus applicando sensus plus consolationis expertus fuit: E. G. si bene sibi imaginatus fuisset, videre tam humilem & submissum illum Christi Domini situm, quando in horto patrem oravit: audire

vocem

vocem illam adeo liberam & in
manus eiusdem patris resigna-
tam, vel in vivacissimâ summo-
rum dolorum apprehensione,
dum dixit. *Non mea voluntas; sed
tua fiat:* gustare dulcedinem, odo-
rare suavitatem: tangere divini
istius sanguinis calorem, quem
sudavit, aut quid simile; iuvaret
inquam, si ad eundem Christum
Dominum cum vivâ unius re-
rum illarum apprehensione se
converteret, gratias illi agendo,
pro eo quod passus est, se quoque
ad aliquid pro ipso patiendum
offerendo, & vires ad hoc con-
stanter & in quâvis occasione
præstandum postulando.